

Com treballar amb una Espanya veïna

Ara com ara, les relacions entre Catalunya i Espanya no semblen passar un dels seus millors moments, especialment després del 9N. La querella aprovada contra el president Mas per la Fiscalia n'és un bon exemple. Però això no vol dir que, en una hipotètica Catalunya independent, hagin de mantenir-se igual d'hostils. Així ho creu el Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN), que ho reflecteix en l'informe "Les relacions de cooperació entre Catalunya i l'Estat espanyol": "En cap cas, la independència no es pot entendre com l'expressió d'una voluntat d'aïllament o de desconnexió respecte de l'entorn polític, econòmic i cultural al qual es pertany (...) seria absurd concebre aquesta independència com una via de ruptura amb Espanya".

És per aquest motiu que el CATN proposa possibles models de cooperació amb finalitats generals, basats en casos reals, per a l'escenari d'una Catalunya independent. La proposta més ambiciosa és la d'un Consell Ibèric. L'òrgan assessor el compara al Nordic Council, que agrupa Dinamarca, Finlàndia, Islàndia, Noruega, Suècia i territoris autònoms danesos (les illes Fèroe i Grenlàndia) i finlandesos (les illes Åland). Aquest Consell Ibèric reuniria Espanya, Portugal, Andorra i Catalunya. Aglutinaria una població de 57 milions d'habitants i un PIB superior als 1,19 bilions d'euros i tindria una Secretaria General i un Consell de Parlamentaris i un altre de Ministres, orientat a la cooperació entre els diversos governs d'aquests països.

El Consell Ibèric formaria comissions de treball conjuntes en matèries diverses, com ara les polítiques ambientals i energètiques, les polítiques econòmiques i financeres, les polítiques d'infraestructures, les polítiques agrícoles i de pesca o les polítiques de

Una sèrie d'informes recollits al llibre blanc de la transició nacional contemplen les relacions entre l'Estat espanyol i una Catalunya independent en diferents àmbits de cooperació. En aquest sentit, el CATN proposa la creació d'organitzacions supranacionals com ara un Consell Ibèric o un Consell Catalano-Espanyol.

cooperació cultural, esportiva i de comunicacions. També serien de la seva competència àmbits com la seguretat i la defensa o la immigració. "Si se seguís l'exemple del Council of the Baltic Sea States, es podria considerar la possibilitat d'establir un segon nivell d'associació definint un estatus d'observador, amb països com el Marroc o altres territoris amb qui convingués establir-hi formes particulars de cooperació, més enllà de la Unió Europea", afegeix l'informe.

A més petita escala, el CATN planteja un Consell Catalano-Espanyol, similar al Benelux (Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg) o al Consell Britànic-Irlandès. Format pels Estats espanyol i català, es podria organitzar institucionalment entorn d'un Consell de Minis-

tres, una Assemblea Interparlamentària de caràcter consultiu, diverses comissions permanents de treball entre tots dos països i una Secretaria General de caràcter permanent. Un tractat signat per Espanya i Catalunya regularia el funcionament i les competències d'aquest organisme supranacional, que al mateix temps estaria supeditat a les normatives que regeixen la Unió Europea, en tant que Estats membres. Els àmbits de treball de les comissions d'aquest Consell Catalano-Espanyol serien més o menys els mateixos que els del Consell Ibèric.

El document contempla altres tipus de cooperació, com és el cas de les competicions esportives. En aquest sentit apunta que, si bé Catalunya tindria selecció nacional i representació olímpica, els clubs privats com el Barça o l'Espanyol podrien participar en lligues professionals espanyoles. Posa els exemples del Mònaco a la Lliga francesa de futbol, els Toronto Raptors a la NBA nord-americana o equips andorranos a les lligues espanyoles. També contempla la reciprocitat d'emissions de ràdio i televisió i la col·laboració entre organitzacions sindicals i patronals i cambres de comerç d'ambdós Estats.

Un darrer marc de cooperació que no s'ha d'oblidar a nivell regional és el de l'arc mediterrani. "Si bé se situa en un marc completament diferent del de les relacions bilaterals o multilaterals entre Estats, no és possible ignorar precisament un dels espais més rellevants de cooperació regional", assenyala el CATN. No obstant, critica que, tot i ser una de les prioritats de la Unió Europea, "no sembla que els Estats als quals pertanyen les regions implicades els donin el suport que els caldria".

Relacions comercials. Sobre la cooperació econòmica en particular, el CATN hi dedica un informe: "Les relacions comercials entre Catalunya i Espanya". En aquest document es critiquen els informes "de tipus catàstrofista", com el del Ministeri d'Afers Estrangers, les conclusions dels quals "són irrealistes, no resisteixen la comparació amb precedents internacionals i fan errors tècnics, com confondre facturació de les exportacions amb producte interior brut". No obstant això, admet que es podria produir un petit retrocés

en les relacions comercials i podria haver-hi un boicot eventual, però que aquest fet ajudaria a obrir les fronteres del comerç català amb l'exterior. L'organisme planteja dos escenaris diferents, un en què no es produís cap alteració en la lliure circulació de béns amb la Unió Europea i un altre en què sí que passés i s'adoptessin represàlies econòmiques.

Sobre el primer cas, l'estudi apunta que "el procés natural de diversificació de les exportacions de Catalunya, que des de la perspectiva econòmica és clarament beneficiós a llarg termini, podria produir perjudicis a curt termini si es fa de forma massa ràpida". No obstant això, per tal que es produís la davallada d'un 9% del PIB que pronostiquen els informes més catastrofistes, assenyalava que "caldría que es deixessin de vendre al mercat espanyol el 80% dels productes catalans que ara s'hi venen i que el preu de venda en altres mercats caigués un 50% o que no es pogués fer cap venda en altres mercats d'aquests productes i les vendes a Espanya caiguessin un 40%". En aquest context, situa la caiguda del PIB entre l'1,2% i l'1,6%, i arriba al voltant del 3% en el pitjor dels escenaris.

En el segon dels casos, el CATN aclareix d'entrada que Catalunya no necessitaria ser Estat membre de la Unió Europea per continuar formant part del mercat comú i, per tant, mantenir la lliure circulació de mercaderies. N'hi hauria prou signant acords bilaterals, com fa Suïssa. En aquest sentit apunta que el pronòstic de la caiguda d'un 20% del PIB fet pel Ministeri d'Interior espanyol "no és un escenari realista". "Això comportaria la fallida d'una part important del deute privat de ciutadans i empreses catalanes, deute del qual en són en bona part creditors bancs espanyols i de països de la Unió Europea que haurien de prendre l'acord del bloqueig comercial", indica.

Distribució d'actius i passius.

Pel que fa al repartiment de béns i deutes, no hi ha gaire escrit. L'Assemblea de les Nacions Unides només n'ha assumit dos tractats, les convencions de Viena de 1978 i 1983. El primer tracta sobre la successió d'Estats i el seu efecte sobre els tractats internacionals.

Un Consell Catalano-Espanyol permetria als dos Estats mantenir una relació de cooperació en diversos àmbits com les polítiques econòmiques i financeres, la defensa i la seguretat.

El segon, que tècnicament no ha entrat en vigor mai i compta amb molt poques ratificacions, regula la repartició de béns, deutes i arxius d'Estat també en els casos de successions d'Estat. No obstant això, es pot aplicar en cas de controvèrsia o falta d'acord, com va passar amb la dissolució de l'antiga Unió Soviètica.

"La major part de les seves normes tenen caràcter dispositiu; és a dir, no són de compliment obligat i, per tant, admeten acord en contra", explica l'informe del CATN sobre aquest tema. I afegeix: "De fet, en casos de successió d'Estats predomina la voluntat de les parts. D'aquesta manera, les disposicions de la Convenció de Viena de 1983

poden ser aplicables en totes aquelles matèries en què no s'hagi arribat a un acord". Per tant, el procés de repartiment d'actius i passius es regiria fonamentalment per la voluntat negociadora d'ambdues parts. Si Espanya no volgués negociar, Catalunya fins i tot se'n podria desentendre.

Aquest procés, segons l'organisme assessor, hauria de basar-se en una sèrie de principis, propis del dret internacional. Aquests són el principi de proporcionalitat, d'acord amb el pes demogràfic o econòmic que representa Catalunya a l'Estat; el principi d'equitat, que s'assumeixin passius però es transmetin també actius; el principi de territorialitat, és a dir, que la Generalitat no assumeixi el deute d'altres administracions territorials alienes, i el principi de transparència, acceptant el procés negociador, amb la voluntat d'arribar a acords i el compromís de complir-los.

En el cas del deute públic, que és el que té més repercussions de tipus eco-

El deute es pot repartir segons diversos criteris, com ara el pes demogràfic o el pes econòmic

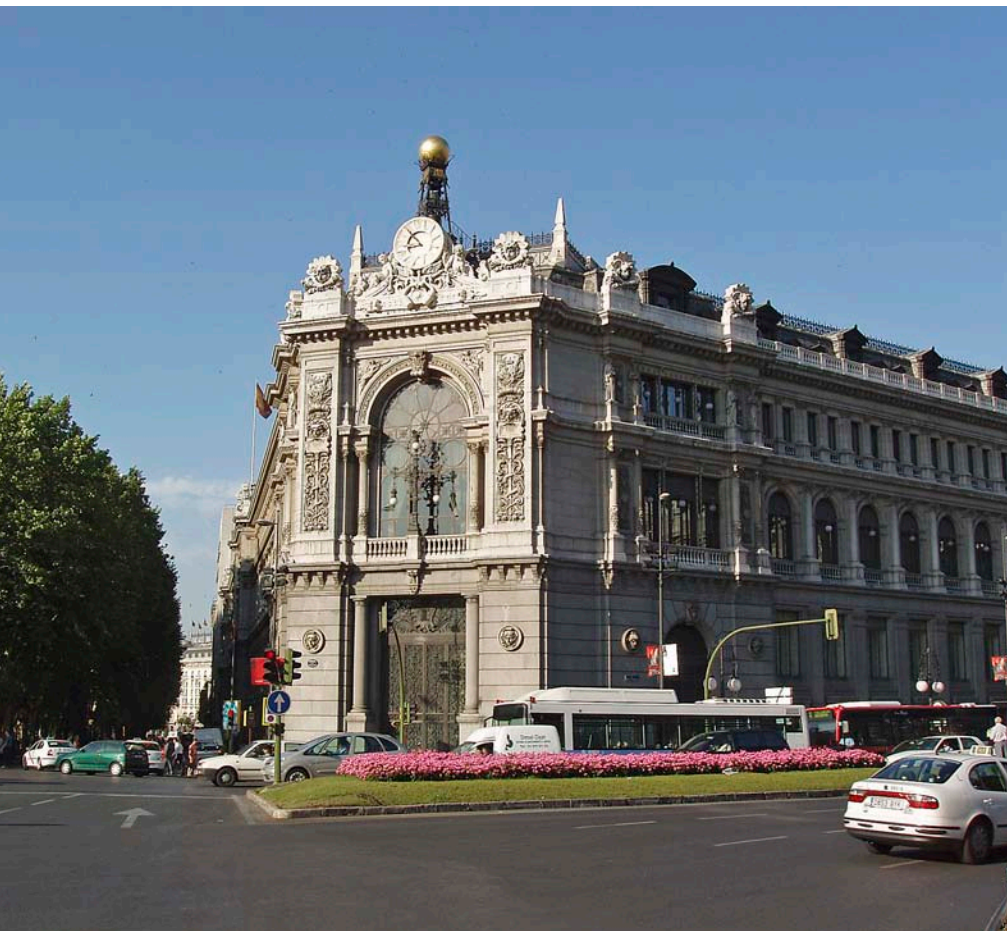
nòmic i financer a nivell internacional, l'Estat català hauria d'assumir tot el deute de les administracions catalanes (Generalitat, diputacions, consells comarcals, entitats metropolitanes i ajuntaments). Del deute del Govern central, Catalunya se'n quedaria el deute territorialitzable (obres, serveis i inversions de l'Estat a Catalunya) i la part proporcional del deute no territorialitzable, és a dir, el que no es pot atribuir a cap territori concret perquè respon a serveis generals per a tot l'Es-

tat. En aquest darrer cas, es podrien fer servir diversos criteris, com el demogràfic o el de pes econòmic.

El repartiment dels béns i drets de l'Estat espanyol seguiria un patró molt similar. "Aquest és un procés molt sensible i alhora molt visible, ja que afecta, per exemple, immobles públics o serveis altament usats per la ciutadania", indica el CATN. Tots els béns territorialitzables passarien directament a mans de l'Estat català sense contrapartida. Els béns no territorialitzables, com ara reserves del Banc d'Espanya, comptes corrents o títols d'empreses públiques i privades, s'haurien de transmetre segons la proporció que es cregui l'adequada entre totes dues parts. Pel que fa als béns i deutes privats, l'estudi determina: "Normalment, fora de l'àmbit de la descolonització, s'imposa la transmissió de les obligacions contractuals entre l'Estat predecessor i entitats privades sobre la concessió i explotació dels recursos de l'Estat successor".

Un capítol a part mereix el patrimoni històric, artístic i cultural. Segons l'informe, Espanya hauria de transferir a Catalunya tots els arxius que els siguin propis, els arxius que facin referència explícita al seu territori, història o població, els arxius imprescindibles per al bon funcionament d'institucions i serveis públics i els arxius l'autoria dels quals "correspongui a un connacional de l'Estat successor". La distribució del patrimoni nacional, d'acord amb les disposicions de la Convenció de Viena de 1983, hauria de basar-se en l'aportació històrica de Catalunya a l'Estat espanyol. No obstant això, es podrien fer servir altres criteris com ara l'autoria o la referència més explícita de l'obra.

Finalment, l'informe tracta d'altres àmbits essencials, com el dels recursos naturals. En aquest sentit, el document assenyalava que cap dels dos Estats no podria reclamar la plena sobirania sobre recursos hídrics compartits, de gestió conjunta, com ara el riu Ebre, i que l'Estat català obtindria directament i sense contraprestacions els drets sobre els espais de sobirania marítima que regula el dret internacional i els drets sobre el seu espai aeri i radioelèctric.

Els béns no territorialitzables, com ara reserves del Banc d'Espanya, s'haurien de traspasar a Catalunya en la proporció que s'acordi entre les dues parts.

Nicolàs Tomás